

หลักเกณฑ์การสร้างพื้นที่ปลอดโรค
และแนวทางการประเมินพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า

๑. ความเป็นมา

ในแต่ละปีโรคพิษสุนัขบ้าทำให้คนเสียชีวิตทั่วโลกมากกว่า ๕๙,๐๐๐ ราย มากกว่าร้อยละ ๙๕ ของผู้เสียชีวิตเกิดจากการติดเชื้อจากสุนัขกัด ข่วน หรือเลีย ทำให้เชื้อเข้าสู่บาดแผล เพิ่มจำนวน และก่อโรคทั้งในคนและสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทุกชนิด

ปัจจุบันประเทศไทยยังคงเป็นพื้นที่ที่พบโรคพิษสุนัขบ้าทั้งในคนและสัตว์ ในปี ๒๕๖๑ พบผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า ๑๘ ราย และมีจำนวนการพบเชื้อในสัตว์ ๑,๔๗๖ ตัวอย่าง (ร้อยละ ๑๕.๓๑ ของตัวอย่างที่ส่งตรวจทั้งหมด) ซึ่งสูงสุดในรอบ ๑๐ ปี และจากการดำเนินงานโดยบูรณาการกันอย่างใกล้ชิด ภายใต้โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธานศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จเจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ทำให้ในปี ๒๕๖๒ ผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้าลดลงเหลือ ๓ ราย และพบสัตว์พบเชื้อจำนวน ๓๔๖ ตัวอย่าง (ร้อยละ ๕.๒๖ ของตัวอย่างที่ส่งตรวจทั้งหมด) ลดลงจากในปีก่อนมากถึง ๖ เท่า โดยพื้นที่การเกิดโรคพิษสุนัขบ้ายังคงเป็นพื้นที่ซ้ำเดิม อย่างไรก็ตาม ยังคงมีบางพื้นที่ที่ไม่พบการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าทั้งในคนและสัตว์ต่อเนื่องมามากกว่า ๒ ปี จึงควรมีการดำเนินการด้านการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าอย่างเข้มแข็ง เพื่อไม่ให้โรคพิษสุนัขบ้าเข้ามาในพื้นที่ และมีการประกาศรับรองเป็นพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า พร้อมทั้งพัฒนาในรูปแบบพื้นที่กันชนเป็นฟัเลี้ยงให้คำแนะนำแก่พื้นที่ที่ยังพบโรคพิษสุนัขบ้า เพื่อยุติการสร้างพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้าให้กับพื้นที่ข้างเคียง ตามกลวิธี “ป่าล้อมเมือง” อันจะทำให้ประเทศไทยสามารถรับรองเป็นพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้าได้ ตามพระปณิธานฯ ต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานเพื่อการสร้างพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า
- ๒.๒ เพื่อเป็นขั้นตอนของการประกาศพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า สำหรับผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่
- ๒.๓ เพื่อเป็นรายการตรวจสอบการดำเนินงานเพื่อการสร้างพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้าในระดับเทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล

๓. กรอบหลักเกณฑ์พื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า

กรมปศุสัตว์ กรมควบคุมโรค และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้สร้างหลักเกณฑ์การสร้างพื้นที่ปลอดโรค เพื่อเป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานเพื่อการสร้างพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า ดังนี้

เกณฑ์การพิจารณา	ตัวชี้วัด	ระดับ C	ระดับ B	ระดับ A	เกณฑ์พื้นที่ปลอดโรค
๑. โรคพิษสุนัขบ้าในคน	จำนวนผู้เสียชีวิต	มี	ไม่มี	ไม่มีต่อเนื่อง ๒ ปี	ไม่มีผู้เสียชีวิตต่อเนื่อง ๒ ปี
	ผู้เสียชีวิต/ผู้สงสัยได้รับการวินิจฉัย	ทุกรายที่สงสัยได้รับการส่งตรวจ			
	การติดตามผู้สัมผัสสัตว์ยืนยันให้เข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า	ร้อยละ ๑๐๐			
	การเฝ้าระวังเชิงรับ หรือ เฝ้าระวังทางอาการ (passive surveillance)	พบเชื้อ	พบเชื้อ	ไม่พบเชื้อ	ไม่พบเชื้อ

เกณฑ์การพิจารณา	ตัวชี้วัด	ระดับ C	ระดับ B	ระดับ A	เกณฑ์พื้นที่ปลอดโรค
๒. โรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์	โดยมีการส่งตรวจตัวอย่างสัตว์แสดงอาการสงสัยตามนิยามโรคพิษสุนัขบ้า				
	การเฝ้าระวังเชิงรุก (active surveillance) โดยมีการส่งตรวจตัวอย่างสุนัขหรือแมวจำนวนร้อยละ ๐.๐๑ ของจำนวนสุนัขและแมวในพื้นที่ (๑:๑๐,๐๐๐ ตัว) หรือตัวอย่างสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม อื่นๆ	พบเชื้อ	พบเชื้อ	ไม่พบเชื้อ	ไม่พบเชื้อ
	ระยะเวลาที่ตรวจไม่พบเชื้อ	พบเชื้อ	พบเชื้อ	ไม่พบเชื้อ ๑ ปี	ไม่พบเชื้อต่อเนื่อง ๒ ปี
๓. การสำรวจสุนัขและแมว	ข้อมูลประชากรสุนัขและแมวที่ได้จากการสำรวจ	-	-	สำรวจครอบคลุมพื้นที่	ทราบจำนวนสุนัข (มีเจ้าของ/ไม่มีเจ้าของ) และแมวครอบคลุมทุกพื้นที่ (วัดปลอดโรคระดับท้องถิ่น)
๔. การฉีดวัคซีนป้องกันโรคในสัตว์	ร้อยละของจำนวนสุนัขและแมวได้รับการฉีดวัคซีน (Vaccination Coverage)	-	-	-	มากกว่า ๘๐%
๕. การควบคุมประชากรสัตว์	ร้อยละของจำนวนสุนัขและแมวได้รับการขึ้นทะเบียน	-	-	-	มากกว่า ๘๐%
	มีการบริหารจัดการสุนัขและแมวที่ไม่มีเจ้าของในพื้นที่	-	-	-	มีการบริหารจัดการ เช่น - มีข้อบัญญัติท้องถิ่นหรือเทศบัญญัติ ควบคุมการเลี้ยงและปล่อยสัตว์ หรือ - มีสถานสงเคราะห์สัตว์ หรือ ศูนย์พักพิงสัตว์ (shelter) หรือ - มีข้อกำหนด หรือมาตรการในการแก้ปัญหาสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ หรือ มีแนวทางบริหารจัดการในพื้นที่สาธารณะ วัด โรงเรียน
	การเฝ้าระวังเคลื่อนย้ายสุนัขและแมวเข้า-ออกพื้นที่	-	-	-	มีระบบการเฝ้าระวังการเคลื่อนย้ายสัตว์ เช่น - ข้อกำหนดจากประชาคมของชุมชน หรือ - กำหนดในเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติท้องถิ่น ในการแจ้งขึ้นทะเบียน เกิด ตาย ย้ายเข้าใหม่ หรือ - ประกาศเขตเฝ้าระวังโรคระบาดสัตว์ หรือ ประกาศเขตควบคุมโรคระบาดสัตว์

๔. เกณฑ์การประเมินพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า

เกณฑ์การประเมินนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นรายการตรวจสอบการดำเนินงานเพื่อการสร้างพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า ในระดับเทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล และทราบถึงจุดอ่อนที่ต้องดำเนินการเพิ่มเติมเพื่อให้พื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้ามีความยั่งยืน โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ๖ ข้อหลัก ได้แก่

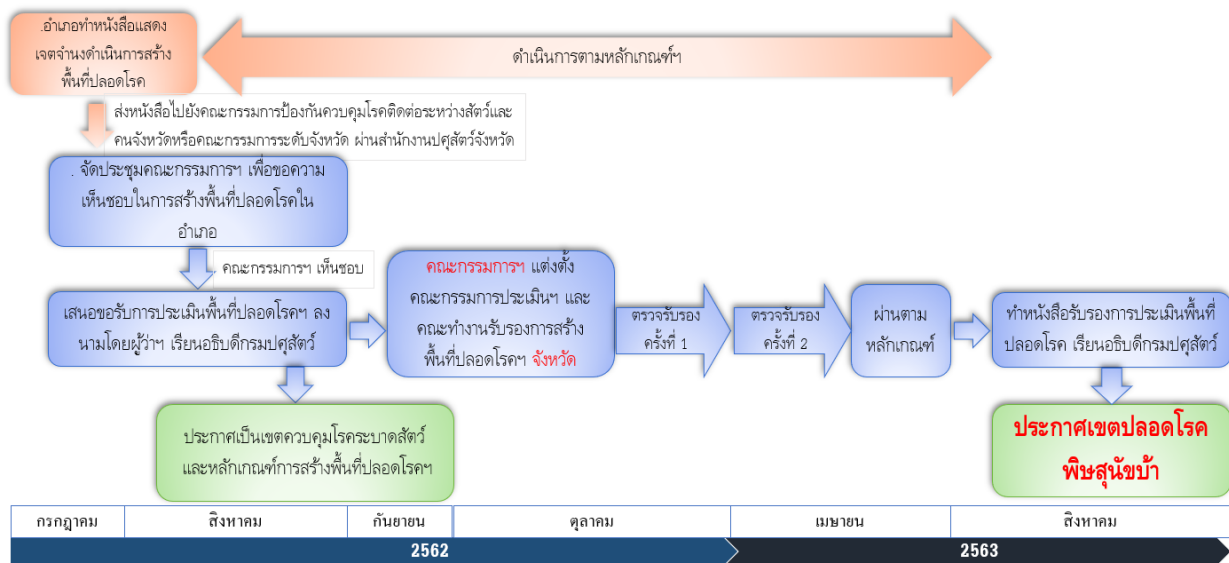
- (๑) โรคพิษสุนัขบ้าในคน
- (๒) โรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์
- (๓) การสำรวจสุนัขและแมว
- (๔) การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์
- (๕) การควบคุมจำนวนประชากรสัตว์
- (๖) ความยั่งยืนของการปลอดโรคพิษสุนัขบ้า

เป็นการวัดการดำเนินงานตามภารกิจยุทธศาสตร์โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัยจากโรคพิษสุนัขบ้า ที่ประเมินในระดับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล โดยอำเภอที่จะประกาศเป็นพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้าได้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการดำเนินงานของตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนด จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของจำนวนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอนั้นๆ

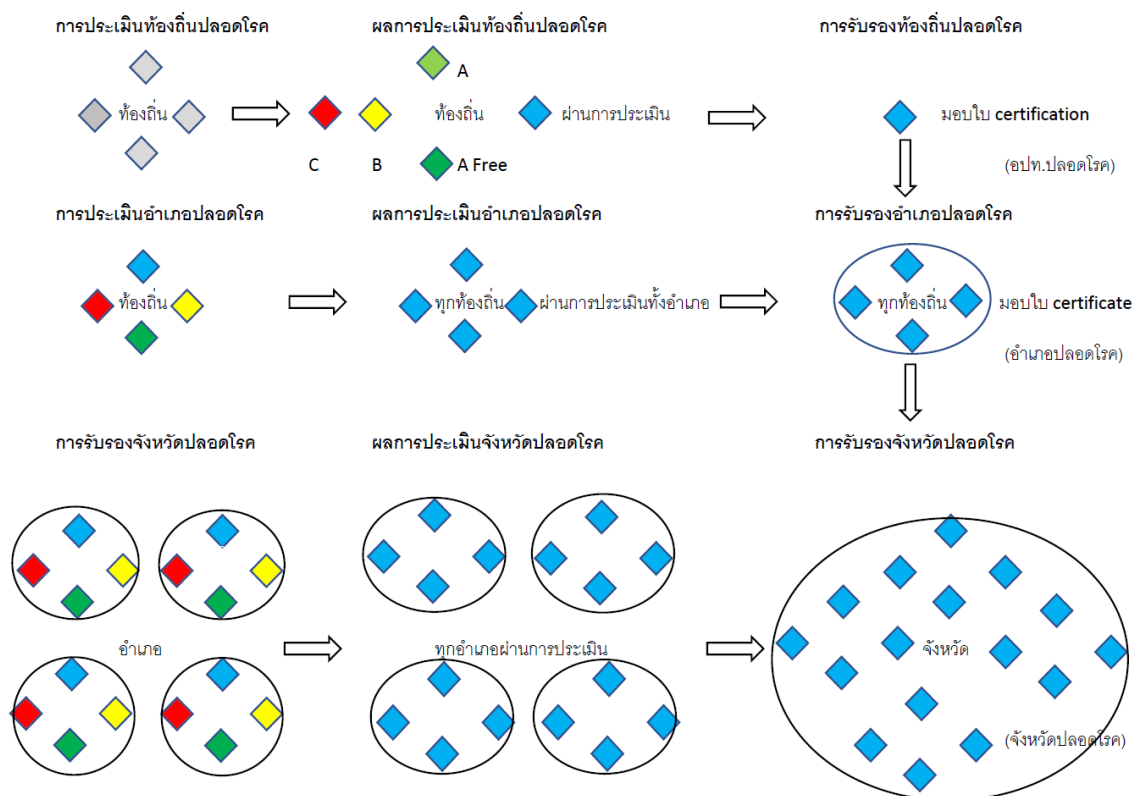
๕. แนวทางการประกาศเป็นพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า

เนื่องจากเกณฑ์การประเมินฯ เป็นเกณฑ์ที่พิจารณาในระดับตำบล ดังนั้น ทุกเทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องมีการประเมินตามหลักเกณฑ์นี้ โดยผู้ประเมินอาจเป็นคณะกรรมการระดับอำเภอ ที่ประกอบไปด้วยหน่วยงานหลัก ๓ หน่วยงาน ได้แก่ สาธารณสุข ปศุสัตว์ และท้องถิ่น แต่งตั้งโดยนายอำเภอ และหลังจากที่มีการประเมินตนเอง และเทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล ทุกแห่งในอำเภอมีการดำเนินงานผ่านเกณฑ์ฯ แล้ว อำเภอโดยคณะกรรมการระดับอำเภอ ทำหนังสือแสดงเจตจำนงดำเนินการสร้างพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า ส่งมายังคณะกรรมการระดับจังหวัด เพื่อการเตรียมการประเมินร่วมกัน โดยสำหรับอำเภอที่มีความพร้อมในการประกาศเป็นเขตปลอดโรคพิษสุนัขบ้าระดับอำเภอ จะต้องถูกประเมินโดยคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับโรคพิษสุนัขบ้า หรือโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคนที่ประกอบไปด้วย ๓ หน่วยงานหลัก ระดับจังหวัด เป็นผู้ประเมิน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังภาพที่ ๑ และ ๒ ผู้มีหน้าที่ในการประกาศ ดังภาพที่ ๓

นอกจากนี้ จังหวัดที่มีความพร้อมในการประกาศเป็นเขตปลอดโรคพิษสุนัขบ้า จะต้องมีการจำนวนอำเภอที่มีการประกาศเป็นเขตปลอดโรคพิษสุนัขบ้าทุกอำเภอในจังหวัดนั้น ๆ

ภาพที่ ๑ ขั้นตอนการตรวจประเมินรับรองพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า

ภาพที่ ๒ แผนผังการประเมินและรับรองการสร้างพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า

ภาพที่ ๓ ลำดับในการประเมินพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า

แบบการประเมินการสร้างพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า

อบต./เทศบาล..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... วันที่ประเมิน.....

๑. ชื่อผู้ให้ข้อมูล

๑.๑ หน่วยงานด้านท้องถิ่น..... หน่วยงาน (ผู้รวบรวมข้อมูล)

๑.๒ หน่วยงานด้านปศุสัตว์..... หน่วยงาน

๑.๓ หน่วยงานด้านสาธารณสุข..... หน่วยงาน

๒. ผลการประเมิน

เกณฑ์การพิจารณา	ตัวชี้วัด	พื้นที่ปลอดโรค	หลักเกณฑ์การประเมิน	การพิจารณา	คะแนนที่ได้	เอกสารประกอบการพิจารณา	แหล่งข้อมูล	หน่วยงานผู้ให้ข้อมูล
๑. โรคพิษสุนัขบ้าในคน	๑.๑ จำนวนผู้เสียชีวิต	ไม่มีผู้เสียชีวิตต่อเนื่อง ๒ ปี	๑.๑.๑ ผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า	- มี = ๐ - ไม่มีต่อเนื่อง ๒ ปี = ๑๐		หนังสือรับรองจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (ภาคผนวกที่ ๑)	- ๔๓ แฟ้ม/ - รง ๕๐๖	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
			๑.๑.๒ มีการดำเนินงานเมื่อพบคนหรือสัตว์เป็นโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่ ได้แก่ ๑) สอบสวนควบคุมโรคร่วมกัน ทั้งหน่วยงานด้านปศุสัตว์ สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- มีการดำเนินงานครบ ๒ ข้อ = ๒ - ดำเนินงานข้อใดข้อหนึ่ง = ๑ - ไม่มีการดำเนินงาน = ๐		๑. รายงานการสอบสวนโรคของ สสจ./ปศจ. กรณีพบโรคพิษสุนัขบ้าในคนหรือสัตว์ และ ๒. รายงานการประชุมเร่งรัดการควบคุมโรคระดับตำบล / อำเภอ	- รายงานการสอบสวนโรค และ - รายงานการประชุม	สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ/สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ

เกณฑ์การพิจารณา	ตัวชี้วัด	พื้นที่ปลอดโรค	หลักเกณฑ์การประเมิน	การพิจารณา	คะแนนที่ได้	เอกสารประกอบการพิจารณา	แหล่งข้อมูล	หน่วยงานผู้ให้ข้อมูล
			๒) ประชุมเร่งรัดการควบคุมป้องกันโรคในคนหรือสัตว์ในพื้นที่ระดับตำบล (ตามมาตรา ๑-๒-๓)	กรณีไม่พบผู้เสียชีวิตและสัตว์เป็นโรคพิษสุนัขบ้า มากกว่า หรือเท่ากับ ๒ ปี = ๒		๓. หนังสือรับรองจากปศุสัตว์อำเภอ (กรณีไม่พบโรค) (ภาคผนวกที่ ๒)	Thairabies.net หรือ ผลการส่งตรวจโรคในสัตว์	สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ
						๔. กรณีไม่พบผู้เสียชีวิตและสัตว์เป็นโรคพิษสุนัขบ้า มากกว่า หรือเท่ากับ ๒ ปี ใช้หลักฐานเดียวกับข้อ ๑.๑.๑	แหล่งข้อมูลเดียวกันกับ ข้อ ๑.๑.๑	เช่นเดียวกับข้อ ๑.๑.๑
			๑.๑.๓ มีการติดตาม ผู้สัมผัสสัตว์ ยืนยันให้การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าอย่างครบชุดร้อยละ ๑๐๐	กรณีไม่พบโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ = ๒		หนังสือรับรองจากปศุสัตว์อำเภอ (ใช้หลักฐานข้อ ๓ ของข้อ ๑.๑.๒)	แหล่งข้อมูลเดียวกันกับ ข้อ ๓ ของข้อ ๑.๑.๒	เช่นเดียวกับข้อ ๓ ของข้อ ๑.๑.๒
				- ติดตามครบทุกเหตุการณ์ และฉีดครบ ๑๐๐% = ๒ - ติดตามครบทุกเหตุการณ์ แต่ฉีดไม่ครบ ๑๐๐% = ๑ - ติดตามไม่ครบทุกเหตุการณ์ = ๑ - ไม่มีการติดตาม = ๐		- แบบรายงาน Rabies-๑ (ภาคผนวกที่ ๓) ทุกเหตุการณ์ย้อนหลัง ๒ ปี	แบบรายงาน Rabies-๑	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพสต.)
						- ใช้หลักฐานข้อ ๓ ของข้อ ๑.๑.๒ - กรณีไม่พบโรคในสัตว์ข้ามขั้นตอนการติดตามผู้สัมผัสได้	แหล่งข้อมูลเดียวกันกับ ข้อ ๓ ของข้อ ๑.๑.๒	สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ

เกณฑ์การพิจารณา	ตัวชี้วัด	พื้นที่ปลอดโรค	หลักเกณฑ์การประเมิน	การพิจารณา	คะแนนที่ได้	เอกสารประกอบการพิจารณา	แหล่งข้อมูล	หน่วยงานผู้ให้ข้อมูล
	๑.๒ ผู้เสียชีวิตด้วยโรคไข้สมองอักเสบไม่ทราบสาเหตุทุกรายได้รับการตรวจวินิจัย	ทุกรายที่สงสัยได้รับการตรวจ	๑.๒.๑ มีการส่งตรวจยืนยันโรคพิษสุนัขบ้าทางห้องปฏิบัติการกรณีมีรายงานผู้เสียชีวิตโรคไข้สมองอักเสบไม่ทราบสาเหตุ	- ส่งครบทุกราย = ๒ - ส่งไม่ครบทุกราย = ๑ - ไม่มีการส่ง ตย. = ๐ - ไม่มีผู้เสียชีวิตด้วยโรคไข้สมองอักเสบ = ๒		ใช้หลักฐานเดียวกับข้อ ๑.๑.๑	แหล่งข้อมูลเดียวกันกับ ข้อ ๑.๑.๑	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
๒. โรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์	๒.๑ จำนวนสัตว์ที่ส่งตรวจหาเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าทั้งเชิงรับและเชิงรุก เป็นระยะเวลา ๒ ปี ติดต่อกัน	ร้อยละ ๐.๐๑ ของจำนวนประชากรสุนัขและแมวได้รับการส่งตรวจ (๑:๑๐,๐๐๐)	๒.๑.๑ สุนัขหรือแมวอย่างน้อย ๑ ตัวอย่าง หรือ อย่างน้อย ร้อยละ ๐.๐๑ ของจำนวนปชก.สุนัขและแมวในพื้นที่ (๑:๑๐,๐๐๐ ตัว) หรือ ตัวอย่างสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมอื่นๆ	- ≥ 1 ตัวอย่าง = ๑ - < 1 ตัวอย่าง = ๐ - ส่งตัวอย่างแต่ไม่ครบ ๒ ปี ติดต่อกัน = ๐		รายงานผลการตรวจหาเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าทางห้องปฏิบัติการย้อนหลัง ๒ ปี โดยห้องปฏิบัติการที่รองรับ ได้แก่ - ศูนย์ชันสูตรโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์ ทุกแห่ง - สถานเสาวภา สภากาชาดไทย	- Thai Rabies Net - รายงานผลการตรวจจากห้องปฏิบัติการ	สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ

เกณฑ์การพิจารณา	ตัวชี้วัด	พื้นที่ปลอดโรค	หลักเกณฑ์การประเมิน	การพิจารณา	คะแนนที่ได้	เอกสารประกอบการพิจารณา	แหล่งข้อมูล	หน่วยงานผู้ให้ข้อมูล
	๒.๒ ระยะเวลาที่ตรวจไม่พบโรคในสัตว์	ไม่พบเชื้อในสัตว์ต่อเนื่อง ๒ ปี	๒.๒.๑ ไม่พบเชื้อในสัตว์ที่ส่งตรวจ	- พบเชื้อ = ๐ - ไม่พบเชื้อต่อเนื่อง ๒ ปี = ๕				
๓. การสำรวจสัตว์	๓.๑ สำรวจจำนวนสุนัขและแมวครอบคลุมพื้นที่	สำรวจครอบคลุมพื้นที่	๓.๑.๑ มีการสำรวจข้อมูลจำนวนประชากรสัตว์ที่มีเจ้าของและไม่มีเจ้าของ ๒ ปี ย้อนหลัง	- ข้อมูลแยกระหว่างมีเจ้าของและไม่มีเจ้าของ = ๒ - ข้อมูลไม่แยกระหว่างมีเจ้าของและไม่มีเจ้าของ = ๑ - ไม่มี = ๐		๑. รายงานผลการขึ้นทะเบียนสัตว์ใน Rabies One Data หรือ ๒. ไฟล์ Excel ข้อมูลจำนวนประชากรสัตว์ย้อนหลัง ๒ ปี ที่จัดทำโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ภาคผนวกที่ ๔)	- Rabies One Data หรือ - ไฟล์ Excel	เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล
		มีฐานข้อมูลการทำทะเบียนสุนัข-แมว	๓.๑.๒ ร้อยละของสุนัขและแมวได้รับการบันทึกข้อมูลทะเบียนสุนัขและแมวลงใน Rabies One data หรือ Excel	- $\geq$ ร้อยละ ๘๐ = ๑ - $<$ ร้อยละ ๘๐ = ๐ - ไม่มี = ๐			- Rabies One Data หรือ - ไฟล์ Excel	เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล

เกณฑ์การพิจารณา	ตัวชี้วัด	พื้นที่ปลอดโรค	หลักเกณฑ์การประเมิน	การพิจารณา	คะแนนที่ได้	เอกสารประกอบการพิจารณา	แหล่งข้อมูล	หน่วยงานผู้ให้ข้อมูล
๔. การฉีดวัคซีนป้องกันโรคในสัตว์	๔.๑ ความครอบคลุมของการฉีดวัคซีนในสัตว์	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐	๔.๑.๑ ฉีดวัคซีนให้กับสุนัขที่มีเจ้าของ ร้อยละ ๑๐๐	- มี = ๑ - ไม่มี = ๐		๑. รายงานผลการฉีดวัคซีนแยกสัตว์มีเจ้าของ/ไม่มีเจ้าของย้อนหลัง ๒ ปี (ภาคผนวก) ๒. รายงานผลการขึ้นทะเบียนสัตว์ใน Rabies One Data หรือ ๓. ไฟล์ Excel ข้อมูลจำนวนประชากรสัตว์ย้อนหลัง ๒ ปี	บันทึกการฉีดวัคซีนสัตว์ และผลการสำรวจสัตว์โดยที่ ร้อยละการฉีด = $\frac{\text{จำนวนฉีด}}{\text{จำนวนสำรวจ}} \times 100$	เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล
			๔.๑.๒ สัดส่วนการฉีดวัคซีนในประชากรสัตว์รวม มากกว่าร้อยละ ๘๐	- $\geq$ ร้อยละ ๘๐ = ๑ - $<$ ร้อยละ ๘๐ = ๐				
	๔.๒ การบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์	มีการบริหารจัดการวัคซีนตามมาตรฐานห่วงโซ่ความเย็น	๔.๒.๑ มีระบบการบันทึกการเบิกจ่ายวัคซีน ๔.๒.๒ มีการจัดเก็บวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าถูกต้องตามมาตรฐานห่วงโซ่ความเย็น	- มี = ๑ - ไม่มี = ๐ - ตรงตามมาตรฐาน = ๑ - ไม่ตรงตามมาตรฐาน = ๐		แบบบันทึกการเบิกจ่ายวัคซีน (ภาคผนวก ๖) ผลการประเมินการจัดเก็บวัคซีนฯ (ภาคผนวก ๗)	บันทึกการเบิกจ่ายวัคซีน Check list การจัดเก็บวัคซีนตามมาตรฐานฯ	เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล

เกณฑ์การพิจารณา	ตัวชี้วัด	พื้นที่ปลอดโรค	หลักเกณฑ์การประเมิน	การพิจารณา	คะแนนที่ได้	เอกสารประกอบการพิจารณา	แหล่งข้อมูล	หน่วยงานผู้ให้ข้อมูล
			๔.๒.๓ มีการอบรมเรื่องการฉีดและการจัดเก็บวัคซีนแก่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น อสป. ก่อนการดำเนินการฉีดวัคซีน	- มี = ๑ - ไม่มี = ๐		๑. โครงการฯ และกำหนดการอบรมฯ หรือ ๒. รายงานผลการดำเนินงานกิจกรรม หมายเหตุ: กรณีดำเนินงานร่วมกับ อบจ. ขอให้ระบุและรับรองว่ามี อสป. ของเทศบาล/อบต. ที่ขอรับประเมินเข้าร่วมอบรม	กิจกรรมการดำเนินงาน	เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล/สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ/องค์การบริหารส่วนจังหวัด
๕. การควบคุมจำนวนประชากรสุนัข	๕.๑ การบริหารจัดการสุนัขไม่มีเจ้าของในพื้นที่	มีการบริหารจัดการสุนัขไม่มีเจ้าของในพื้นที่	๕.๑.๑ มีการบริหารจัดการ หรือ จัดตั้งศูนย์พักพิงสัตว์หรือสถานสงเคราะห์สัตว์ในจังหวัด หรือ แนวทางการบริหารจัดการสุนัขไม่มีเจ้าของในพื้นที่อื่นๆ	- มี = ๑ - ไม่มี = ๐		๑. รายงานผลการดำเนินงานของศูนย์พักพิงสัตว์ หรือสถานสงเคราะห์สัตว์ หรือ ๒. แนวทางการบริหารจัดการสัตว์ในที่สาธารณะ เช่น วัด โรงเรียน ตลาด สวนสาธารณะ สถานที่ราชการ (แต่ละสถานที่นับเป็น ๑ แห่ง)	๑. รายงานผลการดำเนินงานของศูนย์พักพิงสัตว์ หรือสถานสงเคราะห์สัตว์ หรือ ๒. แนวทางการบริหารจัดการสัตว์ในที่สาธารณะ	เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล

เกณฑ์การพิจารณา	ตัวชี้วัด	พื้นที่ปลอดโรค	หลักเกณฑ์การประเมิน	การพิจารณา	คะแนนที่ได้	เอกสารประกอบการพิจารณา	แหล่งข้อมูล	หน่วยงานผู้ให้ข้อมูล
						๓. กรณีมีศูนย์พักพิงของจังหวัด ให้ใช้หลักฐานค่าใช้จ่ายการกักสัตว์และสวัสดิภาพสัตว์ นियามการบริหารจัดการสุนัขไม่มีเจ้าของ ต้องมีการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้ - มีศูนย์พักพิง/สถานสงเคราะห์สัตว์ ในพื้นที่จังหวัด โดยที่เทศบาลหรือ อบต. มีส่วนร่วมหรือ - มีการจัดการสัตว์จรจัดในที่สาธารณะมากกว่า ๓ แห่ง เช่น มีกิจกรรมทำหมัน ฉีดวัคซีน แต่หากมีสัตว์จรจัดในที่สาธารณะน้อยกว่า ๓ แห่ง ให้ดำเนินการทุกแห่ง	๓. MOU ระหว่างอปท. และเจ้าของศูนย์พักพิง ๔. แผนงบประมาณ ๓ ปี ที่ระบุค่าใช้จ่ายในการกักสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์	

เกณฑ์การพิจารณา	ตัวชี้วัด	พื้นที่ปลอดโรค	หลักเกณฑ์การประเมิน	การพิจารณา	คะแนนที่ได้	เอกสารประกอบการพิจารณา	แหล่งข้อมูล	หน่วยงานผู้ให้ข้อมูล
			๕.๑.๒ มีการออกเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติควบคุมการเลี้ยงและปล่อยสัตว์ภายในท้องถิ่นตาม พ.ร.บ.สาธารณสุข พ.ศ.๒๕๓๕	- มี = ๑ - ไม่มี = ๐		เทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติฯ ควบคุมการเลี้ยง และปล่อยสัตว์ภายในท้องถิ่น	เทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติฯ	เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล
			๕.๑.๓ มีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ทราบเทศบัญญัติ ฯ หรือข้อบัญญัติ ฯ ตามข้อ ๕.๑.๒	- มี = ๑ - ไม่มี = ๐		สรุปรายงานผลการประชาสัมพันธ์	สรุปรายงานผลการประชาสัมพันธ์	เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล
			๕.๑.๔ สัดส่วนการทำหมันสุนัขและแมว ในเพศผู้และเพศเมีย สะสมต่อสุนัขและแมวทั้งหมดในพื้นที่ในปีงบประมาณที่ขอรับประเมินพื้นที่ปลอดโรคไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐	- $\geq$ ร้อยละ ๒๐ = ๒ - ร้อยละ ๑๐ - ๑๙ = ๑ - $\leq$ ร้อยละ ๑๐ = ๐		๑. ข้อมูลการสำรวจ ๑ ปีย้อนหลัง (๑ ต.ค. ๒๕๖๒ – ๓๐ ก.ย. ๖๓) พิจารณาสัดส่วนการทำหมันต่อจำนวนสุนัขทั้งหมดในพื้นที่ (แยกเพศผู้และเพศเมีย) หรือ ๒. สมุดบันทึกการปฏิบัติงานการควบคุมการเจริญพันธุ์แยกเพศผู้เพศเมีย	- บันทึกการฉีดวัคซีนสัตว์ หรือผลการขึ้นทะเบียนสัตว์ - บันทึกการควบคุมการเจริญพันธุ์	เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล

เกณฑ์การพิจารณา	ตัวชี้วัด	พื้นที่ปลอดโรค	หลักเกณฑ์การประเมิน	การพิจารณา	คะแนนที่ได้	เอกสารประกอบการพิจารณา	แหล่งข้อมูล	หน่วยงานผู้ให้ข้อมูล
			๕.๑.๕ จำนวน ปชก. สัตว์จากการสำรวจเพิ่มขึ้นน้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ต่อปี	- ≤ ร้อยละ ๑๐ = ๒ - > ร้อยละ ๑๐ = ๐		ข้อมูลการสำรวจ ๒ ปี ย้อนหลัง โดยที่ ร้อยละ = (จำนวน ปชก. สุนัขปี ๖๓ - จำนวนปชก. ปี ๖๒) /จำนวน ปชก. สัตว์ปี ๖๓ * ๑๐๐	ผลการขึ้นทะเบียนสัตว์	เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล
	๕.๒ การเฝ้าระวังสัตว์เคลื่อนย้ายเข้า-ออกพื้นที่	มีระบบการเฝ้าระวังสัตว์เคลื่อนย้ายในระดับจังหวัด	๕.๒.๑ มีการจัดทำแนวทางระบบการเฝ้าระวังสัตว์เคลื่อนย้ายระหว่าง อปท.	- มี = ๑ - ไม่มี = ๐		๑. รายงานการวางระบบการเฝ้าระวังเคลื่อนย้ายสัตว์ หรือ ๒. แนวทางการเฝ้าระวังเคลื่อนย้ายสัตว์ของปศุสัตว์จังหวัด เช่น ข้อกำหนดจากประชาคมของชุมชน หรือ กำหนดในเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติท้องถิ่น ในการแจ้งขึ้นทะเบียน เกิด ตาย ย้ายเข้า-ออกพื้นที่ของสุนัข/แมว หรือ ประกาศเขตเฝ้าระวังโรคระบาดสัตว์ หรือ ประกาศเขตควบคุมโรคระบาดสัตว์	การประชุมเพื่อวางระบบการเฝ้าระวังการเคลื่อนย้ายสัตว์โดยประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ	เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล

เกณฑ์การพิจารณา	ตัวชี้วัด	พื้นที่ปลอดโรค	หลักเกณฑ์การประเมิน	การพิจารณา	คะแนนที่ได้	เอกสารประกอบการพิจารณา	แหล่งข้อมูล	หน่วยงานผู้ให้ข้อมูล
๖. ความยั่งยืนของการปลอดโรคพิษสุนัขบ้า	๖.๑ การบูรณาการระหว่างหน่วยงาน	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน	๖.๑.๑ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานที่ครอบคลุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย ๓ หน่วยงาน ได้แก่ ๑) สาธารณสุข ๒) ปศุสัตว์ ๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	- มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน • ระดับ อปท. = ๕ • ระดับ อำเภอ = ๓ • ระดับ จว. = ๑ - ไม่มี = ๐		๑. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน ที่ครอบคลุมอย่างน้อย ๓ หน่วยงาน (สธ/ปศ/ท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานภายนอก) ๒. การประชุมและ/หรือมติการประชุมฯ ๓. รายงานผลการดำเนินงาน	คำสั่งแต่งตั้งฯ	เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล
			๖.๑.๒ อปท. มีการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่สนับสนุนการสร้างพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้าที่ผ่านมา (๑ ต.ค.๖๑-๓๐ ก.ย. ๖๓)	- มีแผนพัฒนาท้องถิ่น ๓ ปี = ๒ - มีปีใดปีหนึ่ง = ๑ - ไม่มีแผน = ๐		แผนงานโครงการสร้างพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า บรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่ผ่านมา (๑ ต.ค.๖๐-๓๐ ก.ย.๖๑ ๑ ต.ค.๖๑-๓๐ ก.ย.๖๒ ๑ ต.ค.๖๒-๓๑ มี.ค. ๖๓)	แผนพัฒนาท้องถิ่น	เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล

เกณฑ์การพิจารณา	ตัวชี้วัด	พื้นที่ปลอดโรค	หลักเกณฑ์การประเมิน	การพิจารณา	คะแนนที่ได้	เอกสารประกอบการพิจารณา	แหล่งข้อมูล	หน่วยงานผู้ให้ข้อมูล
	๖.๒ การสื่อสารความเสี่ยงและประชาสัมพันธ์	มีการประชาสัมพันธ์เรื่องที่เกี่ยวข้องกับโรคพิษสุนัขบ้าผ่านช่องทางต่างๆ	๖.๒.๑ มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ อย่างน้อย ๕ ช่องทาง	- ≥ 5 ช่องทาง = ๒ - < 5 ช่องทาง = ๑ - ไม่มีการประชาสัมพันธ์ = ๐		- รายงานผลการประชาสัมพันธ์ หรือ - ภาพกิจกรรมการประชาสัมพันธ์พร้อมคำอธิบาย	รายงานผลการประชาสัมพันธ์	เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล
			๖.๒.๒ ความถี่ของการประชาสัมพันธ์ของทุกช่องทางรวมกัน	- ≥ 2 ครั้ง ต่อเดือน = ๒ - > 6 ครั้ง ต่อปี = ๑ - < 6 ครั้ง ต่อปี = ๐				
	๖.๓ ประชาชนมีความรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้า		๖.๓.๑ ร้อยละของประชาชนที่ได้รับการสำรวจมีความรู้มากกว่าร้อยละ ๘๐ หรือผ่านเกณฑ์ที่กำหนด	- $\geq$ ร้อยละ ๘๐ = ๒ - ร้อยละ ๕๐-๗๙ = ๑ - $<$ ร้อยละ ๕๐ = ๐		รายงานการประเมินผลการประเมินความรู้ประชาชน ในช่วงระยะเวลาไม่เกิน ๒ ปี (ภาคผนวก ๘)	แบบประเมินความรู้ประชาชน	อบต. / เทศบาล หรือ รพ.สต.

* หมายเหตุ:

๑. เกณฑ์การประเมินนี้เป็นเกณฑ์ที่ใช้ประเมินในระดับเทศบาล/อบต. โดยที่

๑.๑. เทศบาล/อบต. สามารถใช้ในการประเมินตนเองเพื่อให้ทราบคะแนนเบื้องต้น

- ๑.๒. การประเมินเพื่อรับรอง องค์การปกครองท้องถิ่นปลอดโรค ต้องถูกประเมิน โดยคณะกรรมการประเมินระดับอำเภอ
๒. ข้อมูล ๒ ปีย้อนหลัง เช่น ขอตรวจประเมินปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ใช้ข้อมูล ๑ ต.ค.๒๕๖๑ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒ และ ๑ ต.ค.๒๕๖๒ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

๓. เกณฑ์การให้คะแนน

๓.๑ เทศบาล/อบต. ที่ผ่านเกณฑ์ จะต้องมีการดำเนินงาน ตามหลักเกณฑ์ดังนี้

เกณฑ์การพิจารณา	ตัวชี้วัด	เงื่อนไข มีการดำเนินงานและได้คะแนน ดังนี้	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ผ่าน
๑. โรคพิษสุนัขบ้าในคน	๑.๑ จำนวนผู้เสียชีวิต	ข้อ ๑.๑.๑ ถึง ๑.๑.๓ ได้คะแนนเต็มทุกข้อ	๑๔	๑๔
	๑.๒ ผู้เสียชีวิตด้วยโรคใช้สมองอักเสบไม่ทราบสาเหตุ ทุกราย ได้รับการตรวจวินิจฉัย	ข้อ ๑.๒.๑ ได้คะแนน = ๒	๒	๒
๒. โรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์	๒.๑ จำนวนสัตว์ที่ส่งตรวจหาเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า ทั้งเชิงรับ และเชิงรุก เป็นระยะเวลา ๒ ปี ติดต่อกัน	ข้อ ๒.๑.๑ ได้คะแนน = ๑	๑	๑
	๒.๒ ระยะเวลาที่ตรวจไม่พบโรคในสัตว์	ข้อ ๒.๒.๑ ได้คะแนน = ๕	๕	๕
๓. การสำรวจสัตว์	๓.๑ สำรวจจำนวนสุนัขและแมวครอบคลุมพื้นที่	ข้อ ๓.๑.๑ ถึง ๓.๑.๒ ได้คะแนนเต็มทุกข้อ	๓	๓
๔. การฉีดวัคซีนป้องกันโรคในสัตว์	๔.๑ ความครอบคลุมของการฉีดวัคซีนในสัตว์	ข้อ ๔.๑.๑ ถึง ๔.๑.๒ ได้คะแนนเต็มทุกข้อ	๒	๒
	๔.๒ การบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์	ข้อ ๔.๒.๑ ถึง ๔.๒.๓ ได้คะแนนเต็มทุกข้อ	๓	๓
๕. การควบคุมจำนวนประชากรสุนัข	๕.๑ การบริหารจัดการสุนัขไม่มีเจ้าของในพื้นที่	ข้อ ๕.๑.๑ ถึง ๕.๑.๕ ได้คะแนนเต็มทุกข้อ	๗	๗
	๕.๒ การเฝ้าระวังสัตว์เคลื่อนย้ายเข้า-ออก พื้นที่	ข้อ ๕.๒.๑ ได้คะแนนเต็ม	๑	๑
๖. ความยั่งยืนของการปลอดโรคพิษสุนัขบ้า	๖.๑ การบูรณาการระหว่างหน่วยงาน	ข้อ ๖.๑.๑ ถึง ๖.๑.๒ ได้คะแนนเต็มทุกข้อ	๗	๗
	๖.๒ การสื่อสารความเสี่ยงและประชาสัมพันธ์	ข้อ ๖.๒.๑ ถึง ๖.๒.๒ ได้อย่างน้อย ๒ คะแนน	๔	๒
	๖.๓ ประชาชนมีความรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้า	ข้อ ๖.๓.๑ ได้คะแนนเต็ม	๒	๒
รวม (คะแนน)			๕๑	๔๙

๓.๒ อำเภอที่จะสามารถประกาศเป็นเขตปลอดโรคพิษสุนัขบ้าได้อย่างเป็นทางการ

จะต้องมีจำนวนเทศบาล/อบต. ที่ผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐ ของจำนวนเทศบาล/อบต. ในอำเภอนั้น ๆ